

Volební program pro oblast vzdělávání a školství PŘÍSAHA - občanské hnutí Roberta Šlachty

Silné stránky, pozitiva a dobrá praxe programu?

- Obecný úvod programu staví na popisu problémů, které jsou shodné se stávajícími klíčovými dokumenty vzdělávací politiky, především vládou schválenou Strategii vzdělávací politiky ČR 2030+.
- Poměrně komplexní jsou opatření věnovaná oblasti podpory předškolního vzdělávání.
- Inspirativní je popis problémů i “poučení” v otázce situace uzavření škol z důvodu pandemie onemocnění Covid-19.
- Jasně představy a opatření v programu je možné zaznamenat v otázkách přípravy budoucí učitelů či dalšího profesního růstu pedagogů a vedení škol, které zahrnují mnohé až velmi “technické” otázky ve vztahu ke správě celého systému (např. *“...podpoříme vytvoření registru pracovníků ve školství”* či *“...je zásadní, aby fungoval a byl aktualizován jednotný informační systém pro pedagogy a vedoucí pracovníky ve školství.”*)

Příležitosti pro zlepšení?

- Nejasný je postoj k problematice společného vzdělávání, kdy program na jednu stranu konstatuje, že: “...není vždy tou nejhodnější volbou”. Na druhou stranu dokument deklaruje, že: “Není však přijatelné, aby děti pouze kvůli svému smyslovému nebo tělesnému postižení nemohly navštěvovat běžné školy, jak se často dělo před zavedením inkluze do českého vzdělávacího prostředí.” Zároveň absentují konkrétní opatření pro proměnu současného systému společného vzdělávání, které dle účinného znění školského zákona stojí na bezplatném

EDU in

poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

- Poměrně redukovaný pohled je možné vnímat ve vztahu k cílům a obsahu vzdělávání (např. *“...zavedeme skutečné vzdělávání v oblastech finanční, právní a občanské gramotnosti.”*). Ovšem obecně je deklarováno, že: *“Škola nepřipravuje na komplikovaný život 21. století.”*
- Absentující, popř. omezená, jsou opatření pro oblasti terciálního vzdělávání, dalšího či celoživotního vzdělávání dospělých.
- Velmi redukované jsou návrhy pro oblast neformálního (zájmového, mimoškolního) vzdělávání (zmíněny pouze školní družiny, popř. obecně volnočasové aktivity dětí).
- V rámci středního vzdělávání jsou opatření mířená pouze na problematiku podpory “duálního modelu” v rámci odborného vzdělávání. Absentuje řešení otázek profilace oborové struktury, přijímacího řízení, ukončování studia atd.

Zdroj:

<https://www.prisaha.cz/files/prisaha-plan-pro-spravedlive-cesko.pdf>

Vybraná sledovaná témata vzdělávací politiky, oblasti a úrovně vzdělávacího systému prizmatem konkrétních relevantních částí či bodů volebního programu¹

Kontinuita vzdělávací politiky

- *V českém školství se prohlubují rozdíly mezi kraji a koronavirová pandemie to ještě znásobila. Namísto jednotného standardu, důrazu na srovnatelnou kvalitu výuky, je české školství roztříštěné mezi 3 500 zřizovatelů a tím i různě kvalitních přístupů. České školství úpí pod nesmyslnou byrokracií, nedostává se podpory učitelům v rozvíjení výuky. Každá druhá obec má svou školu a její kvalita často odpovídá kvalitě ředitele. Nejvíce bity jsou děti na západě republiky. Hnutí Přísaha chce pomoci takovým změnám, které povedou ke garanci stejné kvality v celé republice, nehledě na původ dítěte a příjmy rodičů. Žák z Děčína musí být vzděláván stejně kvalitně jako žák v Praze či Olomouci. Společně s předškolní výchovou by právě toto opatření mělo pomoci k vyšší sociální mobilitě. Chceme, aby české děti dostaly stejnou šanci na úspěch, nehledě na své bydliště a rodinné zázemí. Odstraníme zatěžující duplicitní vykazování, zajistíme provázanost školních informačních systémů s příslušnými institucemi a podpoříme vytvoření registru pracovníků ve školství. Zasadíme se o zkvalitnění přípravy pracovníků ve vzdělávání na výkon povolání a nastavíme funkční a ucelený systém výběru, přípravy, adaptace, rozvoje a hodnocení ředitelů a učitelů, včetně začínajících učitelů. Je zásadní, aby fungoval a byl aktualizován jednotný informační systém pro pedagogy a vedoucí pracovníky ve školství.*
- *Zrušíme regionální rozdíly ve školství. Zavedeme garanci kvality v celém Česku. Žák z Děčína musí být vzděláván stejně kvalitně jako žák v Praze či Olomouci*

¹ Zařazení částí programů či bodů (opatření) nemusí být komplexní, přičemž některé se mohou překrývat, popř. mohou být zařazeny do více oblastí.

Komentář: Úvod programu, ač nepřímo, odkazuje na vymezení problémů, cílů i cest k jejich naplnění, jak jsou popsány ve Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (především Strategický cíl 2: *Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů*).

Cíle a obsah vzdělávání

- *Škola nepřipravuje na komplikovaný život 21. Století
Obklopuje nás náročné právní a finanční prostředí, čelíme složitým životním situacím, které mají dalekosáhlé právní dopady. První smlouvy a bankovní účty, půjčky, hypotéky, spotřebitelské právo, pojištění, práva zaměstnance a zákazníka. Často toho zneužívají predátoři, kteří parazitují na neznalosti a dobrotě lidí. Mnohé se učíme za pochodu až po škole, kde se to neprobírá. To chceme změnit. Vedle posílení spravedlnosti ve státě podpoříme rozvoj finanční, právní a občanské gramotnosti na školách, ať už odmala jsou děti vedeny ke svým právům, ale i povinnostem, ať vědí, jak se mohou účinně bránit.*
- *Do škol zavedeme skutečné vzdělávání v oblastech finanční, právní a občanské gramotnosti, které splňuje nejen formální požadavky, ale i ty reálné.*

Řešení nerovností v přístupu a podmínkách vzdělávání

- *Pro každé páté dítě není ve školce místo, zvláště ve městech. Stát nemá příliš možností jak podpořit vznik jeslí, mateřských a základních škol, protože jsou v pravomoci obcí. Chceme společně s městy a obcemi najít účinný způsob jak podpořit vznik těchto, pro budoucí úspěch a vzdělání dětí, nesmírně důležitých vzdělávacích zařízení. Zároveň chceme pomoci rodičům obecně lépe skloubit možnost práce a dobrého rodičovství. Podporujeme proto i prodloužení provozní doby mateřských škol a školních družin. Hnutí Přísaha chce skutečně pomoci pracujícím rodičům.*

- *Společné vzdělávání není vždy tou nejvhodnější volbou. Ne pro každé dítě je navštěvování běžné základní školy tou nejvhodnější volbou. Pokud žák pouze sedí ve třídě a nerozumí většině obsahu probíraného učiva za předpokladu využití všech podpůrných opatření, je to pro něj velmi demotivující a samotný žák nikterak nerozvíjí své dovednosti v oblastech, které mu jsou vlastní, ale při výuce v běžném vzdělávacím proudu se jim nevěnuje pozornost. Kýžený efekt, že díky začleňování naprosto všech žáků do běžného vzdělávacího proudu bude společnost do budoucna tolerantnější vůči lidem s odlišnými potřebami, nepřichází, ba naopak paradoxně dochází ještě k většímu odstupu. V mnohých případech není inkluze prospěšná jak pro samotné dítě se specifickými vzdělávacími potřebami, tak ani pro žáky bez těchto specifických potřeb. Není však přijatelné, aby děti pouze kvůli svému smyslovému nebo tělesnému postižení nemohly navštěvovat běžné školy, jak se často dělo před zavedením inkluze do českého vzdělávacího prostředí.*
- *Budeme usilovat o zlepšení kvality speciálního vzdělávání a zároveň o začleňování žáků a studentů s tělesným nebo smyslovým postižením do běžného vzdělávacího proudu. Budeme usilovat o celospolečenskou osvětu tak, aby byli lidé se specifickými potřebami bráni za běžnou součást našich životů. Toho dosáhneme společnými volnočasovými aktivitami pro všechny děti bez ohledu na jejich specifické vzdělávací potřeby.*
- *Již uvedeno výše: Zrušíme regionální rozdíly ve školství. Zavedeme garanci kvality v celém Česku. Žák z Děčína musí být vzděláván stejně kvalitně jako žák v Praze či Olomouci.*

Stabilizace a rozvoj učitelské a ředitelské profese

- *Učitelé nemají dostatečnou podporu ve vlastním vzdělávání. Základním stavebním kamenem každé úspěšné školy jsou kompetentní a motivovaní ředitelé a učitelé. To jsou ti, kteří určují kvalitu jednotlivých škol,*

dokáží vytvořit podmínky k tomu, aby všichni žáci mohli naplno rozvinout svůj potenciál. Aktuálně může zřizovatel školy, často bez hlubší znalosti školního prostředí a vzdělávacího systému celkově, jmenovat do funkce ředitele toho, koho chce a nemusí brát ohled na výsledek konkurzního řízení a doporučení odborné komise. Jako zásadní pro podporu kvalitní výuky a řízení škol vnímáme nastavení dlouhodobé, celkové podpory ředitelů a pedagogů škol a s tím související přípravu na výkon učitelské a ředitelské profese.

- *Zasadíme se o zkvalitnění přípravy pracovníků ve vzdělávání. Požadujeme mnohem větší provázanost studia a praxe na vysokých pedagogických školách. Prioritou je celoživotní vzdělávání učitelů a ředitelů škol tak, jako je to například v případě lékařů. Budeme trvat na tom, aby učitelé a ředitelé škol zapracovali zkušenosti z distanční výuky během koronaviru a podporovali děti ve schopnosti samostatně se vzdělávat.*

Zajištění financování vzdělávacího systému

- Není specificky zohledněno.

Řešení situace „po Covid-19“, kompenzace nerovností a ztrát

- *Komentář: Rozsáhlá část programu věnovaná specificky epidemii a školství: V porovnání s evropskými státy se české děti učily na dálku naprosto nejdéle. Některé ročníky i déle než 13 měsíců. Výsledkem je, vedle nedostatečného technického vybavení pro výuku, především ztráta motivace dětí, horší znalosti, hrozba ztracených let ve vzdělání, které se už nedoženou. U některých i riziko nedokončené docházky. Narůstají rozdíly ve vzdělání. Prožitý nouzový rok potvrdil, že stejná situace už nesmí znovu nastat. Hnutí Přísaha bude spolupracovat na takových opatřeních, aby u nás fungovalo školství, které dětem poskytne bezpečnou prezenční výuku v maximální míře. V případě další vlny navrhujeme využít, stejně jako ve Švýcarsku, rotační výuku, kombinaci dopoledních a odpoledních turnusů školy, střídání různých*

typů výuky, včetně školy v přírodě, kvalitního testování a účinného trasování a dalších chytrých opatření od učitelů a lidí z praxe. S jediným cílem: Umožnit dětem kvalitní výuku ve škole, se spolužáky a bez přerušení.”

- *Vytvoříme systém ochrany předškolních a školních dětí a budeme bojovat proti dalšímu rušení prezenční výuky.*
- *Budeme trvat na tom, aby učitelé a ředitelé škol zapracovali zkušenosti z distanční výuky během koronaviru a podporovali děti ve schopnosti samostatně se vzdělávat.*

Infrastruktura (podmínky vzdělávání)

- *Zvýšíme investice do předškolního vzdělávání a základních škol. Tím zajistíme lepší dostupnost jeslí a školek. Prodloužíme provozní doby mateřských škol a školních družin.*

Správa a vedení vzdělávací soustavy, snižování administrativní a další nepedagogické zátěže škol, digitalizace, střední článek

- *Již uvedeno výše: Odstraníme zatěžující duplicitní vykazování, zajistíme provázanost školních informačních systémů s příslušnými institucemi a podpoříme vytvoření registru pracovníků ve školství. Zasadíme se o zkvalitnění přípravy pracovníků ve vzdělávání na výkon povolání a nastavíme funkční a ucelený systém výběru, přípravy, adaptace, rozvoje a hodnocení ředitelů a učitelů, včetně začínajících učitelů. Je zásadní, aby fungoval a byl aktualizován jednotný informační systém pro pedagogy a vedoucí pracovníky ve školství.*

Předškolní vzdělávání

- Již uvedeno výše: *Pro každé páté dítě není ve školce místo, zvláště ve městech. Stát nemá příliš možností jak podpořit vznik jeslí, mateřských a základních škol, protože jsou v pravomoci obcí. Chceme společně s městy a obcemi najít účinný způsob jak podpořit vznik těchto, pro budoucí úspěch a vzdělání dětí, nesmírně důležitých vzdělávacích zařízení. Zároveň chceme pomoci rodičům obecně lépe skloubit možnost práce a dobrého rodičovství. Podporujeme proto i prodloužení provozní doby mateřských škol a školních družin. Hnutí Přísaha chce skutečně pomoci pracujícím rodičům.*
- Již uvedeno výše: *Zvýšíme investice do předškolního vzdělávání a základních škol. Tím zajistíme lepší dostupnost jeslí a školek. Prodloužíme provozní doby mateřských škol a školních družin*
- *Chceme podpořit usnadnění sladění rodičovství s prací, tak aby zvláště ženy nemusely rezignovat na mateřství, nebo na pro ně zajímavou a smysluplnou pracovní kariéru. Tím budou mít lepší perspektivu na trhu práce, vyšší plat a ve výsledku i vyšší penzi. Naše společnost získá budoucnost v dětech. Vedle pomoci rozšiřování dostupnosti jeslí a mateřských škol chceme usnadnit právě i rozvoj firemních školek.*
- *Usnadníme zřizování firemních školek a daňově zvýhodníme flexibilní, částečné a sdílené úvazky. Zvýšíme daňové bonusy rodinám s dětmi za každé dítě a za rodiče, který děti vychovává*

Základní vzdělávání

- Není specificky zohledněno (je však možné spojit s tématy, cíli a opatřeními uvedenými výše).

Střední vzdělávání, struktura oborů, JPZ, ukončování studia

- *Nedostatek kvalitních řemeslníků, přehlížení řemesla, odtrženost vzdělání postaveného jen na teorii, namísto reálné praxe. To chce hnutí Přísaha*

napravit. Inspirujeme se úspěšnou praxí Nizozemí, Rakouska a Německa a chceme výrazně a hlavně celostátně podpořit maximální rozvoj duálního školství, tedy kombinace teorie ve škole a praxe ve firmách či u živnostníků. S jediným cílem, zlepšit šance všech dětí na úspěch, zajímavou práci, ale i atraktivní finanční ohodnocení a obnovit skvělou pověst českého řemesla a praxe.

- *Budeme trvat na rozvoji duálního a učňovského školství a podpoříme praktický výzkum.*

Terciární vzdělávání (mimo vědu a výzkum)

- Není specificky zohledněno.

Další vzdělávání

- Není specificky zohledněno.

Neformální vzdělávání (mimo sport)

- *Již uvedeno výše: Zvýšíme investice do předškolního vzdělávání a základních škol. Tím zajistíme lepší dostupnost jeslí a školek. Prodloužíme provozní doby mateřských škol a školních družin.*
- *Již uvedeno výše: Budeme usilovat o zlepšení kvality speciálního vzdělávání a zároveň o začleňování žáků a studentů s tělesným nebo smyslovým postižením do běžného vzdělávacího proudu. Budeme usilovat o celospolečenskou osvětu tak, aby byli lidé se specifickými potřebami bráni za běžnou součást našich životů. Toho dosáhneme společnými volnočasovými aktivitami pro všechny děti bez ohledu na jejich specifické vzdělávací potřeby.*